

Pamětní stříbrná mince 200 Kč ke 100. výročí zahájení pravidelného vysílání československého rozhlasu

V roce 2023 oslaví Český rozhlas 100 let. Dne 18. května 1923 ve 20:15 bylo ze stanů v Kbelích zahájeno první pravidelné rozhlasové vysílání. Československo bylo po Velké Británii (BBC začala vysílat v roce 1922) druhou zemí v Evropě, kde k pravidelnému rozhlasovému vysílání došlo. Vysílalo se z malého dřevěného domu, který byl původně radiotelegrafní stanicí a z přilehlého stanu, kde seděli hlasatelé a účinkující. Vysílací podmínky byly velmi primitivní, ve stanu se nacházely pouze židle, piano a mikrofon. Vysílání zajišťovali dva technici, z nichž jeden i program uváděl. Program se skládal z krátkých zpráv a hudebních čísel. Ty zajišťovali členové orchestru *bis Sanssouci*. Vystoupila i operní pěvkyně Růžena Topinková. Ze stanu v Kbelích se pak vysílalo ještě rok a půl. Po několika stěhováních se rozhlas v roce 1933 přestěhoval do budovy na Vinohradské 12, kde sídlí dodnes. Rozhlas se velmi intenzivně rozvíjel, už od svých počátků nabízel hudební program, zpravodajství spolu s informacemi o počasí, sportovními a burzovními zprávami. První živý sportovní přenos se uskutečnil v roce 1924. Postupně se rozvíjel i program literární včetně prvních rozhlasových her. Vysílání začalo pod hlavičkou soukromé firmy *Radiojournal*, v roce 1925 se stal většinovým vlastníkem stát prostřednictvím ministerstva pošt. Později se vysílání přejmenovalo na Český resp. Československý rozhlas. Pod názvem *Radiožurnál* dnes vysílá jedna celoplošná stanice Českého rozhlasu. Jelikož pořízení rozhlasového přijímače bylo z počátku velmi nákladné, stal se mezi lidmi populární kolektivní poslech, ať už v rámci rodin, ve školních zařízeních, ale i v exteriéru. Ke konci 30. let už vlastnil rozhlasový přijímač více než milion lidí, což byl unikátní počet v rámci Evropy. Není proto divu, že rozhlas sehrál klíčovou roli během Pražského povstání v květnu 1945, kdy o něj pražští obyvatelé svedli urputný boj s nacisty. Zcela zásadní postavení měl rozhlas i během Pražského jara v roce 1968, kdy zde docházelo ke střetům pro změnu s ruskými okupanty. V obou případech bylo vysílání téměř jediným zdrojem objektivních informací a místem odporu vůči okupantům. Dnes je Český rozhlas moderním veřejnoprávním médiem, které pokrývá cca 1/3 rozhlasového trhu, a je obsahovým i technologickým lídrem v oblasti audia v České republice.

Technická příprava platidla

Česká národní banka vypsala v březnu 2022 ceny za předložení uměleckého návrhu na pamětní minci, která bude vydána ke 100. výročí zahájení pravidelného vysílání československého rozhlasu, s uzávěrkou dne 22. dubna 2022.

Vypsání ceny se zúčastnilo 11 výtvarníků, kteří předložili celkem 20 sádrových modelů. Vyhodnocení uskutečnila Komise pro posuzování návrhů na české peníze dne 3. května 2022. Odborným poradcem byl PhDr. Dušan Radovanovič, vedoucí Archivních a programových fondů Českého rozhlasu.

Návrhy byly hodnoceny tradičním tříkolovým způsobem. V prvním kole byly vyřazeny dva návrhy, které se vyznačovaly výtvarnými či technickými nedostatky. Ve druhém kole bylo oceněno 11 návrhů základní odměnou. Jeden návrh získal ve druhém kole zvýšenou odměnu za velmi nápadité provedení.

Do třetího kola postoupilo šest návrhů, které komise označila za tematicky i výtvarně nejzdařilejší.

První cenu a doporučení k realizaci získal návrh Mgr. Marie Šeborové za hezkou kompozici jednotlivých atributů vysílání, kterými jsou na lícní straně rozhlasový mikrofon a vysílací stožáry. Na rubové straně je pak velmi čistě ztvárněn historický stan, který je spjat s počátky rozhlasového vysílání, a logo Československého rozhlasu.

Druhou cenu komise udělila kombinaci návrhů akademického sochaře Zbyňka Fojtů za krásné geometrické ztvárnění a soulad soustředných kruhů na obou stranách.

Třetí cenu obdržel návrh Jiřího Hanuše, DiS., za výtvarně působivý motiv soustředných kruhů na obou stranách a za ztvárnění historického rozhlasového přijímače.

Dva návrhy Vladislava Mašaty a zbývající kombinace návrhů akademického sochaře Zbyňka Fojtů získaly ve třetím kole mimořádné odměny.

Bankovní rada České národní banky na svém jednání dne 26. května 2022 potvrdila rozhodnutí komise a schválila realizaci mince podle návrhu Mgr. Marie Šeborové.

Datum emise: 17.5.2023

(Zdroj ČNB)